

Vlaams
Parlement

vergadering **C42**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 28 oktober 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over netvervuiling veroorzaakt door Elia en de distributienetbeheerders (DNB's) – 157 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het afschakelplan – 159 (2015-2016)	5
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de verlaging van de bandingfactor voor Vlaamse PV-installaties – 221 (2015-2016)	8
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de investeringen in energiebesparing – 330 (2015-2016)	10
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de noodzaak aan nieuwe technologieën en energieopslag – 332 (2015-2016)	15
VRAAG OM UITLEG van Matthias Diependaele aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Benelux-verklaring over alternatieve brandstoffen – 346 (2015-2016)	18

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over netvervuiling veroorzaakt door Elia en de distributienetbeheerders (DNB's) – 157 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, een goede voormiddag. Mijn eerste vraag is een vrij technische. Elia en Eandis hebben er wat verontrust op gereageerd. "Waar haalt u dat?", vroegen ze me. Voor alle duidelijkheid, ik heb dit gehaald bij een aantal aannemers die in onderaanneming werken voor Elia en Eandis. Ze hebben me een paar problemen gesignaleerd.

Het eerste probleem is dat er nogal wat nieuwe transfo's worden geplaatst. Ze hebben andere technische karakteristieken – ik probeer het in mensentaal uit te leggen – waardoor een lichte faseverschuiving over de netten kan ontstaan. Dat kan technisch opgelost worden, maar de vraag is wie dit moet doen: degene die de transfo's heeft geplaatst, bijvoorbeeld Elia, of de distributienetbeheerders (DNB's).

Blijkbaar is er geen communicatie tussen beide en daarom gebeurt het wel eens dat een investering in het signaal aan de transfokant, aan de transportzijde, niet is gebeurd. Aan die kant had het maar 10.000 euro gekost. De DNB's moeten echter een aantal investeringen doen die kunnen oplopen tot ongeveer 170.000 euro. Door gewoon te praten met elkaar, kan die meerkost misschien worden vermeden.

Elia heeft dit ondertussen eindelijk bevestigd. We hadden ook het volgende probleem aangekaart: nieuwe transformatoren die worden geplaatst, hebben andere specificaties dan vroeger. Elia stelt dat het daar niets aan kan doen, dat het gewoon de techniek is die evolueert. Soms is er inderdaad een probleem dat de netten vervuild kunnen geraken.

Minister, nieuwe technologieën kunnen dus leiden tot het vervuilen van de netten. Bent u zich bewust van die problematiek?

Doordat de twee organen niet of toch onvoldoende met elkaar praten, gebeuren er blijkbaar kosten die vermeden konden worden. De kosten worden uiteindelijk meegerekend in de transport- of distributiekosten. De burger betaalt ze dus.

Is het opportuun om aan de transmissienetbeheerder, de transportnetbeheerder, Elia, te vragen om voor een betere signaalkwaliteit te zorgen en ook voor bijkomende investeringen in de stroomkwaliteit? Als Elia iets van nieuwe technologie plaatst, zou het ervoor moeten zorgen dat dat correct gebeurt, dat het perfect kan passen in het net.

Is het opportuun om aan de distributienetbeheerder de mogelijkheid te geven om, indien Elia het niet doet, direct in te grijpen op het transportnet om zo te kunnen streven naar de laagste kost om de netten niet te vervuilen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, minister, uit de bevraging van de DNB's blijkt dat ze niet meteen kunnen duiden naar welke concrete case er wordt verwezen. U zegt dat u het van verschillende mensen hebt gehoord. Ik twijfel daar niet aan, maar misschien moet u me de concrete informatie eens doorgeven, los

van de commissie. Mijn antwoord is immers vrij algemeen, het probleem is bij ons eigenlijk niet gekend.

De kwaliteit van de spanning is de verantwoordelijkheid van zowel de transportnetbeheerder, de distributienetbeheerder, als de netgebruikers. Het federaal Technisch Reglement voor het Beheer van het Transmissienet, artikel 382, legt de transmissienetbeheerder op om minstens de norm voor kwaliteit EN50160 te waarborgen aan de beheerder van het distributienet of het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit.

Elia en de beheerders van distributienetten bepalen, na gezamenlijk akkoord, een aangepast bewakingssysteem over de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de bevoorrading. De algemene kwaliteit van de spanning is een resultaat van de kwaliteit die binnenkomt van de transportnetbeheerder samen met de vervuiling die eigen is aan het aansluiten van netgebruikers: reactieve energie, harmonische vervuiling, verzwakking van signalen centrale afstandsbediening enzovoort.

Echter, dezelfde norm die van toepassing is voor de transportnetbeheerder is ook van toepassing voor de distributienetbeheerders, waardoor er weinig ruimte is om het net te beheren en uit te baten.

Om die reden is in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (TRDE) opgenomen dat de netbeheerders moeten samenwerken. De distributienet-beheerders en de transportnetbeheerder maken dan ook in een samenwerkingsovereenkomst afspraken over taken en verantwoordelijkheden in verband met de kwaliteit van de spanning en de uitbating van de netten. Dit document omvat onder meer afspraken over uitbatingsvereisten rond spanningsregeling, monitoring, uitwisseling van informatie en overleg tussen partijen rond planning en ontwikkeling van netten, aanpak van kwaliteitsincidenten enzovoort.

Een belangrijk element van die afspraken is het technisch-economisch optimum waar het algemeen maatschappelijk technisch-economisch optimum wordt nagestreefd, de investeringskosten binnen een kader van technische aanvaarding maximaal worden beperkt en bij de meest gereede partij worden gelegd. Op die manier worden situaties zoals in de vraag beschreven, maximaal voorkomen.

Gelet op de toenemende complexiteit van het energielandschap, denken we aan de flexibiliteit, de opslag en de hernieuwbare energiebronnen, is het wenselijk dat er meerdere aspecten scherper worden gesteld dan vroeger. Op Europees vlak is er dan ook een evolutie aan de gang met betrekking tot de ontwikkeling van de Europese netwerkcodes om duidelijkheid te brengen in dit verband.

Echter, door het tot stand komen van de Europese regelgeving dreigt het evenwicht tussen partijen verstoord te worden. Het wordt immers mogelijk voor de transmissienetbeheerder om op de koppelpunten tussen zijn net en de distributienetten, en aan de distributienetgebruikers zelf, strenge eisen op te leggen waardoor er onredelijke verplichtingen en kosten bij de distributienetbeheerders zouden kunnen ontstaan.

Gezien de goede samenwerking tussen de verschillende netbeheerders, met als doelstelling het nastreven van het globaal maatschappelijk technisch-economisch optimum, lijkt het niet opportuun om dergelijke ingrepen in elkaars netten te faciliteren omdat het kan starten met de beste bedoelingen, maar het kan natuurlijk ook wel fout lopen.

Mijn diensten kennen de concrete problemen niet. Daarom is het misschien nuttig dat u eens de concrete informatie doorgeeft aan mijn diensten, zodat we het kunnen onderzoeken. Dat is in het kader van deze commissie moeilijk. Ik twijfel niet aan de informatie waarover u het hebt, maar we moeten wel die informatie hebben om te weten hoe we daarmee omgaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u voor het antwoord. Ik ben het ermee eens om die informatie door te geven. Het eerste was iets heel technisch. Maar het tweede was frappant omdat – doordat die vraag om uitleg bij jullie binnenkomt en jullie dan te rade gaan bij de VREG, waarna het bij Elia is terechtgekomen – Elia ook ons is beginnen te contacteren om te vragen waar wij die informatie haalden. Elia heeft bevestigd dat de nieuwste transformatoren een impedantie hebben – sorry voor de techniek – die tweemaal hoger ligt dan bij de oude transformatoren, waardoor het voor de DNB's een grotere uitdaging is om het signaal stabiel te houden.

Minister, u hebt gelijk: er moet overleg en samenwerking zijn. Men moet streven naar een technisch-economisch optimum. Je moet onderzoeken wat de goedkoopste oplossing is om die investering te doen. Zij waren verwonderd dat dit niet gebeurde. Wij hebben gewoon vastgesteld dat het niet gebeurde. Het overleg en de samenwerking werken dan toch nog niet zo perfect, als ik het zo mag uitdrukken. Elia bevestigt dat het probleem er is, maar ze waren er niet van op de hoogte dat de DNB's het, bij manier van spreken, aan het oplossen waren.

Ik ben het ermee eens dat als je in elkaars netten begint te werken, dat dat tot discussies kan leiden. Vandaar dat het principe van het technisch-economisch optimum het beste is. Maar er is dus wel degelijk een probleem van overleg en samenwerking.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is inderdaad vreemd dat de DNB's en Elia niet overleggen over dat probleem – als het een probleem is, zoals u ook zelf zegt, minister. Ik weet niet of de politiek zich daar fel mee moet gaan moeien. Misschien wel om dingen te faciliteren, maar ik denk dat hier het gezond verstand moet zegevieren. Als het is zoals de heer Gryffroy zegt, dan lijkt het mij dat ze dat vooral zelf onder elkaar moeten oplossen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De heer Danen heeft gelijk. Ik heb het hier aangekaart als een probleemstelling. We kunnen hooguit faciliteren, maar het is de sector die het zal moeten oplossen. Ik vond het wel belangrijk om het even te signaleren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het afschakelplan – 159 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Enige tijd geleden werd een nieuw afschakelplan aangekondigd. Iedereen kent het intussen: om een black-out te vermijden, zullen we streven naar een georganiseerde brown-out. Men heeft geprobeerd om een vermogen van 5000 megawatt voor piekverbruik tijdens de winterperiode te waarborgen. Bij het afschakelplan worden een aantal hoogspanningsposten in een bepaalde schijf afgeschakeld.

Rekening houdend met de opmerkingen werd in 2015 het bestaande afschakelplan aangepast. Er waren toen zeker in de regio van de Gentse haven discussies,

maar er waren nog een aantal andere discussies. Men is dan overgeschakeld van zes naar acht zones of schijven, telkens voor ongeveer 500 tot 750 megawatt.

Ik denk dat die aanpassingen, waardoor men werkt met kleinere zones, goed zijn. Maar we krijgen toch verontrustende signalen van verschillende productiesites. Het gaat vooral om sites met een continu productieproces die vorig jaar niet in het afschakelplan waren opgenomen. Op de website van de FOD Economie stond duidelijk aangegeven dat deze sites voor verandering vatbaar zijn. Uiteindelijk zijn het altijd de ministers die, op basis van de omstandigheden, beslissen wanneer en volgens welke modaliteiten de afschakeling gebeurt.

Ik verneem, minister, dat u mee aanduidt wat de kritieke infrastructuur is. Welke criteria worden gehanteerd? Welke impact heeft het op het afschakelplan als er productiesites nu wel in het afschakelplan zitten terwijl ze er vorig jaar niet in zaten, en die productiesites zeggen nu dat het voor hen wel degelijk een probleem is, want als ze worden afgeschakeld, is dat niet voor slechts twee uur maar moeten ze een volledige 'shutdown' doen om dan weer herop te starten? Met welke criteria werd er gewerkt?

Het ministerieel besluit over het afschakelplan stelt dat de bevoorrading van industriële productieprocessen een hogere prioriteit geniet dan de bevoorrading van rurale gebieden. Sommige bedrijven waren daarenboven eerst uitgestoten uit het afschakelplan, maar worden nu opnieuw opgenomen. Wat kunnen bedrijven met een continu productieproces ondernemen om niet te worden opgenomen in het nieuwe afschakelplan?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het afschakelplan werd inderdaad in de voorbije maanden aangepast en het koninklijk besluit en ministerieel besluit hierover werden besproken op het Overlegcomité van 16 september jongstleden. Het ministerieel besluit is momenteel nog voor advies bij de Raad van State en dus nog niet ondertekend of van kracht. Dit wordt wel voor de volgende weken verwacht.

Het afschakelplan geeft een belangrijke rol aan de ministers van Economie en Energie. Ik wijs er wel op dat het hier om de federale ministers gaat. De bevoorradingszekerheid inzake elektriciteit is immers een federale bevoegdheid. Wel is het zo dat de gewesten, en dus ook Vlaanderen, betrokken zijn geweest bij het evalueren en aanpassen van het afschakelplan. Dat gebeurde op onze vraag. Herinner u de gesprekken die we hierover in de commissie hebben gehad vorig jaar, waarbij ikzelf ook heb gezegd een aantal zaken te willen aankaarten. Een aantal zaken die belangrijk zijn voor Vlaanderen, moesten worden aangepast.

In het algemeen werden voor de update van het afschakelplan de afschakelbare hoogspanningsstations in elke schijf opnieuw bepaald. Daarbij werd bijzondere aandacht geschonken aan het wettelijke principe van de proportionaliteit ten opzichte van het verbruik van de diverse elektriciteitszones. Er werd ook voor gezorgd dat de impact op de bevoorrading zo veel mogelijk wordt beperkt in stadscentra van gemeenten met meer dan 50.000 inwoners, provinciehoofplaatsen, commerciële luchthavens of havens. Zoals in de wetgeving is voorzien, stond het principe van de 'zo beperkt mogelijke gevolgen' in alle besprekingen centraal. Zo werd bepaald welke types verbruikers als eerste worden afgesloten, namelijk de landelijke gebieden, die de dunst bevolkte gebieden zijn met de minste verkeerslichten, liften enzovoort, en welke types verbruikers in geval van een afschakeling met voorrang bevoorraad moeten blijven. Dan gaat het vooral over de ziekenhuizen en de hulpdiensten 100, 101 en 112.

Door de gehanteerde criteria en door het verwijderen van twee hoogspanningsposten uit het Gentse havengebied is het aantal bedrijven in afschakelzones

relatief beperkt kunnen blijven. Het is echter onmogelijk om alle individuele bedrijven te vrijwaren van opname in het afschakelplan. Ik wijs erop dat bedrijven met een continu proces steeds berekend moeten zijn op eventuele stroomonderbrekingen, ongeacht of ze in een afschakelzone liggen of niet. Hoewel de kans op stroomonderbrekingen in Vlaanderen gelukkig beperkt is, wat ook blijkt uit de vergelijking van de cijfers met betrekking tot stroomonderbrekingen van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) in een Europese context, zijn die onderbrekingen natuurlijk nooit uit te sluiten. De analyse van de VREG geeft echter aan dat dit bij ons eigenlijk bijzonder beperkt is, als je dat vergelijkt met de andere Europese landen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er zijn toch wel een paar dingen waardoor ik nog meer verontrust ben dan voor ik de vraag stelde. Ik ben blij dat u zegt als gewestminister een beetje invloed te kunnen hebben op de ter zake bevoegde federale minister, maar ik zou hopen dat u daar veel invloed op hebt. Een brown-out in rurale gebieden is immers iets anders dan een brown-out in industriegebieden. Ik hoop dus dat u daar echt veel invloed op hebt.

Vorig jaar hebben we allebei deelgenomen aan een debatronde in Aalter. Er was toen een parameter die altijd terugkwam met betrekking tot brown-outs, namelijk de bedrijfszekerheid. Voor buitenlandse investeerders die overwegen in Vlaanderen te investeren, zijn een aantal parameters zeer belangrijk, zoals de loonkosten, maar ook de energiekosten en het feit dat het aantal stroomonderbrekingen tot op heden heel beperkt is. Die komen maar zelden voor. Voor die mensen is dat bepalend. U zegt dat ze zelf moeten voorzien in een eigen noodstroomvoorziening. Dat klopt niet. Ze moeten daar enkel maar in voorzien, eventueel, voor een aantal levensnoodzakelijke zaken, zoals een brandweerpomp, een sprinklerinstallatie of een lift, maar niet voor een klassiek productieproces. Als ze dan een aansluiting van 6000 kilowattuur nodig hebben, dan zou dat betekenen dat ze daarnaast dan nog eens zes motoren van 1000 kilowattuur moeten hebben staan. Dat is niet correct. Zij komen dus net naar hier omdat ze weten dat ons net goed is uitgebouwd.

Die brown-out heeft vooral ook te maken met het feit dat we een productietekort hebben en dat de weersomstandigheden niet op voorhand gekend zijn. Mocht ik nu weten dat het op 13 januari min 10 graden wordt, dan zou ik een aantal maatregelen kunnen nemen, maar we weten het niet. Als het in het zuiden van Frankrijk zeer koud is, dan krijgen we geen stroom uit Frankrijk. Is er een probleem in Duitsland, dan krijgen we geen stroom uit Duitsland. Is er een probleem in Nederland, dan krijgen we geen stroom uit Nederland. Er zijn dus zoveel parameters dat het niet meer causaal te voorspellen is waardoor het net zal worden onderbroken. Daardoor gaan buitenlandse investeerders besluiten dat Vlaanderen een risicogebied wordt. Ik herhaal dus mijn vraag: wat doet u met productiesites die 24 op 24 uur werken en die aan ons ook bevestigen dat, indien er op die manier een onderbreking is, ze soms 24 uur nodig hebben om opnieuw op te starten? Dan gaat het vooral over de voedingsindustrie en de farmaceutische industrie. Kunnen zij een dossier indienen met hun bedrijfsgegevens en de vraag uit dat afschakelplan te kunnen stappen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Gryffroy, u hebt iets heel belangrijks gezegd, namelijk dat de kans bij ons bijzonder klein is. Ook vorige winter was de kans bijzonder klein. Ook deze winter is de kans bijzonder klein. Ik heb hier nu net het rapport van de VREG bij me. Daaruit blijkt dat we het bijzonder goed doen als men ons vergelijkt in een internationale context.

U hebt gelijk. Ik besef heel goed dat een van de belangrijke elementen om naar Vlaanderen te komen, is dat men zeker is dat de kans op stroomonderbrekingen zeer klein is. Ik citeer letterlijk uit het besluit van het rapport: "Algemeen concludeert de VREG uit de rapportering over de kwaliteit van dienstverlening dat Vlaanderen (...) een goed kwaliteitsniveau handhaaft voor wat betreft de onderbrekingen en de kwaliteit van de geleverde spanning. Globaal neemt het aantal klachten tegen (...) netbeheerders af." Men geeft ook een aantal vergelijkingen. Vlaanderen heeft 3,3 miljoen netgebruikers. Een distributienetgebruiker op het Vlaamse lagestroomdistributienet had gemiddeld 22 minuten en 6 seconden geen elektriciteit, wat 4 minuten en 30 seconden beter is dan het jaar ervoor. Voor Wallonië was dat 50 minuten en 36 seconden. Het Belgische gemiddelde was 26 minuten en 10 seconden. Je ziet dus dat wij in Vlaanderen een stuk lager zitten dan bijvoorbeeld Wallonië, en dat we ook onder het Belgische gemiddelde zitten, maar goed, dat is dan natuurlijk de optelsom van Vlaanderen en Wallonië.

Ik kan dat onderzoek overmaken. Die cijfers worden door de VREG altijd geüpdatet. Ik ben het eens met u dat dat een heel belangrijk punt is. U moet weten dat we een van de weinige landen zijn die effectief een afschakelplan hebben waarbij het georganiseerd is, ook al weten we dat de kans bijzonder klein is.

Wij hebben uiteraard invloed gehad. Dat is de reden waarom commerciële luchthavens, havens – maar ook de Gentse haven – uit de afschakelzone zijn gegaan. Wij hebben gewogen op dit akkoord. Alleen is het onmogelijk om elk individueel bedrijf eruit te halen. We zijn wel veel verder gekomen dan waar we vorig jaar stonden. Uiteraard zullen we het blijven evalueren. Ik hoop vooral – en ik weet – dat mijn federale collega's alles doen om ervoor te zorgen dat we voldoende strategische reserve hebben zodat we vooral niet moeten overgaan tot deze actie. Met het onderzoek van onze onafhankelijke regulator VREG in de hand, mogen we zeggen dat we het in Vlaanderen bijzonder goed doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijn excuses, maar dat antwoord voldoet niet. Ik geef twee punten. U zegt dat we het enige land zijn dat een afschakelplan heeft. Ik denk dat we er niet fier op moeten zijn dat we dat moeten doen. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Het komt omdat er geen energievisie is in Vlaanderen en in België. De rapporten en cijfers die u aanhaalt, gaan over het feit dat de netten goed zijn uitgebouwd, maar dat zegt niets over de mogelijke brown-outs die je niet in de hand hebt. We hebben die niet in de hand. Je bent op dat ogenblik afhankelijk van de weersomstandigheden. Dat is onvoorspelbaar. Die bedrijven vragen wat ze moeten doen. Daar krijg ik geen antwoord op. Voor de bedrijven is het betreurenswaardig dat ze geen antwoord krijgen. Het zijn belangrijke bedrijven in Vlaanderen. We gaan eventueel wel investeren in een van die bedrijven in groene warmte, maar we kunnen geen antwoord bieden op het vlak van het afschakelplan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de verlaging van de bandingfactor voor Vlaamse PV-installaties – 221 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, in Wallonië heeft men de bandingfactor aangepast met 10 procent vanwege de btw-verhoging. Is Vlaanderen ook van plan om dat te doen voor de PV-panelen (photovoltaïcs) aangezien de btw-verhoging er is om die bandingfactor aan te passen? Wat zou de impact hiervan zijn op de elektriciteitsfactuur van een gezin? Kan de btw-verhoging tijdig worden ingecalculeerd in de bandingfactoren die op 1 januari ingaan? Voor installaties van minder dan 10 kilowattpiek speelt dat geen rol, maar er zijn ook privé-installaties boven de 10 kilowattpiek die ook nog btw moeten betalen en die dus wel nog een ondersteuning krijgen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Er is geen impact van de btw-verhoging op de bandingfactoren voor PV-installaties die ingaan op 1 januari 2016. De representatieve PV-categorieën betreffen enkel installaties van meer dan 10 kilowatt. De representatieve projectcategorie voor PV-installaties onder de 10 kilowatt hebben we in juni volledig opgeheven. Daar kan geen steun meer voor zijn, ook niet als er fluctuaties zijn in de prijs. Wij hebben dat hier meermaals besproken omdat rendementen op zonnepanelen voor de kleine installaties vandaag sowieso al op 4 tot 5 procent zitten, dus heb ik die subsidie categorie volledig geschrapt. Bij de berekening van de bandingfactoren gaat het Vlaams Energieagentschap (VEA) er in de OT-rapporten (onrendabele toppen) van uit dat deze relatief grootschalige installaties geplaatst worden door investeerders die btw-plichtig zijn en de btw dus kunnen recupereren.

Voor bestaande installaties geplaatst vanaf 2013 is er wel een effect bij de actualisatie van de bandingfactoren voor de kleine installaties. We hebben het pas in juni afgeschaft voor de toekomst, maar de contracten van het verleden blijven berekend volgens de regels van het verleden. Het volgende rapport met geactualiseerde bandingfactoren zal VEA publiceren tegen 30 juni 2016. Dit rapport zal de verhoging van de btw en andere factoren die de opbrengst uit elektriciteitsproductie beïnvloeden, in rekening brengen. Momenteel kunnen we dus niet inschatten of de geactualiseerde bandingfactoren sterk zullen dalen, en hoe groot de impact op de totale steunkosten zal zijn. De opbrengsten uit elektriciteit zullen aan de andere kant ook dalen door de verhoging van het prosumententarief en de verhoging van de btw op het prosumententarief. Vergeet dus niet dat er ondertussen het prosumententarief bij is gekomen. Daardoor zal de bandingfactor stijgen. Beide effecten compenseren elkaar in belangrijke mate. Het is belangrijk dat waar er bij het ene misschien een stijging is, er bij het andere ook een stijging is. Er zal voor de individuele persoon amper of geen verschil zijn.

In elk geval zal de impact op het totale ondersteuningsvolume relatief beperkt zijn, aangezien de zonnepanelen geplaatst vanaf 2013 samen ongeveer 70 megawatt betreffen, tegenover een totaal vermogen aan zonnepanelen van 2200 megawatt. Het overgrote deel van de steun aan PV-installaties wordt dus niet geactualiseerd wegens startdatum voor 2013.

De impact op gezinnen bedraagt een meerkost van 15 procent op de gemiddelde factuur. Op basis van het laatst gepubliceerde VREG-marktrapport bedroeg de gemiddelde gezinsfactuur eind 2014 ongeveer 600 euro en belooft de btw-verhoging dus ongeveer 90 euro.

Ter info: de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), de federale regulator, geeft in de boordtabel voor Vlaanderen actuelere cijfers waar het btw-effect wel al aanwezig is. Dat kunt u consulteren op de website van de CREG.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. Voor mij was dat duidelijk.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil nog kort ingaan op een aantal andere prijsstijgingen die aan verbruik gerelateerd zijn. De voorbije weken hebben we daar uitvoerig over gediscussieerd en daar was veel aandacht voor in de media. Er zijn een aantal vaste kosten die iedereen draagt, ook privébezitters, maar andere kosten zijn gerelateerd aan het verbruik. Er is niet alleen de btw-heffing die verhoogd wordt, maar er zijn ook nog andere kosten. Mijn vraag is: wordt die bandingfactor ook aangepast in functie van die andere, verbruiksgerelateerde prijsstijgingen?

De voorzitter: Mevrouw Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Wat bedoelt u met die verbruiksgerelateerde kosten?

Johan Danen (Groen): Het komt erop neer dat de installatie dan immers gunstiger of minder gunstig wordt, al naargelang men het beschouwt. Er zijn bijvoorbeeld tariefstijgingen van distributienetbeheerders, de heffing die de VREG zal invoeren: dat zijn allemaal dingen die gerelateerd zijn aan de dragers kilowattuur.

Minister Annemie Turtelboom: Ik zal dat navragen en ik houd u op de hoogte.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil nog even verduidelijken dat het gaat over de doorrekening voor die categorie mensen vanaf 2013 in het kader van de verhoogde btw, de distributiekost die vanaf januari zal verhogen vanwege de historische schulden, de gratis kilowattuur en de energieheffing. Het is inderdaad een interessante oefening om te onderzoeken of die zaken doorgerekend worden. Dat lag ook aan de basis van mijn vraag. We zien dat in Wallonië daar onmiddellijk aan werd gesleuteld om voor die categorie van 2013 tot medio 2015 het certificaat al dan niet te herrekenen. Er zijn ook installaties die nu nog worden gebouwd met een kilowattpiek die hoger is dan 10, die wel btw betalen. Voor hen moet ook berekend worden wat de juiste onrendabele top of bandingfactor is.

De voorzitter: Minister, we rekenen erop dat u dit zult navragen en ons die informatie zult bezorgen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de investeringen in energiebesparing – 330 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik stel mijn vraag naar aanleiding van een artikel in De Tijd met als titel 'Vlaming investeert nog te weinig in energiebesparing'. We stellen vast dat 94 procent van de Vlamingen veel belang hecht aan energiebesparing, maar dat leidt niet onmiddellijk tot actie. Als we rekening houden met de ambities die we tegen 2020 gerealiseerd willen zien en met de discussies over het klimaat en de doelstellingen die we in dat verband willen halen rond hernieuwbare energie, lijkt dit alles ook sterk gerelateerd aan energie-efficiëntie en aan het primair energieverbruik. Laten we uitgaan van een doelstelling inzake hernieuwbare energie van

10,5 procent, zoals de minister voor vrijdag steeds vooropstelde. Als we dan rekening houden met de stand van de wetenschap en de bestaande technische mogelijkheden, moeten we 18 procent minder energie verbruiken. Alles wordt procentueel uitgedrukt, niet in absolute getallen. Dat onderschatten mensen soms.

Er zijn plannen om de komende vijf jaar een en ander te doen op dit stuk, maar volgens mij zal men toch nog een tandje bij moeten steken. Minister, wat gaat u nog doen om de burgers, de kmo's, de bedrijven aan te zetten om actief iets te ondernemen voor meer energie-efficiëntie?

We stellen vast dat er nog werk is om bestaande initiatieven zoals de Vlaamse energielening, premies van de distributienetbeheerder voor energiebesparende investeringen, of het bezoeken van de website energiesparen.be beter bekend te maken bij de burgers. Onbekend maakt onbemind. Een goede communicatie is een eerste stap naar verdere sensibilisering. Wat zult u daarvoor ondernemen?

Vorige week gaf u duidelijkheid over de timing van de hervorming van de REG-premies. Over de belastingvermindering van het dakisolatieprogramma is er echter nog onduidelijkheid. Blijft deze ook gelden tot 1 juli 2016 of worden deze alsnog voor eind dit jaar hervormd?

De voorzitter: Mevrouw Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het Vlaams energiebeleid steunt op verschillende pijlers. Enerzijds plan ik, zoals bekend, op korte termijn een hervorming van de energiepremies om de investeringsbereidheid te versnellen. Een duidelijk afbouwscenario van een aantal energiepremies zal de urgentie om werk te maken van energiebesparende investeringen nog meer benadrukken. Als we bekijken hoe het gebouwenpark de laatste tien jaar geëvolueerd is, hebben we niettemin al een lange weg afgelegd. Anno 2005 bijvoorbeeld had 33 procent van de Vlaamse woningen totaal geen dakisolatie, had 35 procent nog enkel glas, en van de woningen met een cv-ketel op aardgas was slechts 35 procent uitgerust met een hoogrendementsketel. Bij stookoliegebruikers was dit zelfs maar 21 procent. Ondertussen is het aantal woningen zonder dakisolatie gedaald naar 18 procent, de aanwezigheid van enkel glas beperkt tot 1 woning op 10. Van de woningen met een cv-ketel op aardgas is al 75 procent uitgerust met een hoogrendementsketel, maar bij stookoliegebruikers is dit nog maar 41 procent.

U merkt de sterke stijgingen of dalingen, telkens in de positieve richting, van de percentages op tien jaar tijd. Er is dus al een lange weg afgelegd, maar zoals dat dikwijls het geval is, zijn we er nog niet en wegen de laatste loodjes het zwaarst. Er wordt immers altijd gestart met de mensen en de huizen die het makkelijkst te bereiken zijn.

Investeren in dakisolatie blijft zeker de prioriteit de volgende jaren. Het aantal woningen zonder dakisolatie moeten we op zo kort mogelijke tijd onder de 10 procent krijgen. Daar zitten nog heel wat platte daken bij, daken van appartementen, daken zonder onderdak, daken van woningen die eigenlijk nood hebben aan een grondige renovatie.

Een tweede pijler is de communicatie, waarbij onder meer de minimale dakisolatienorm nog meer aan bod zal komen. De communicatie zal verder ook focussen op comfortverbetering, energiebesparing, premies en waardevastheid van de woning. Zo blijkt inzetten op 'relighting' een zeer voordelige investering te zijn, hier zijn voor particulieren geen extra premies noodzakelijk.

Verder zullen we de komende jaren bijkomend meer werk maken van een wijk-gerichte aanpak. Wie er op eigen initiatief niet in slaagt om zijn dak te isoleren, zullen we trachten te motiveren via begeleiding en ondersteuning.

Met de energielening zijn we zeker op de goede weg. De lening werd pas begin 2015 gelanceerd, en we zien dat ze al vrij goed bekend is. De energiepremies van de energiedistributienetbeheerders zijn nog te weinig bekend. Daar zullen we door de hervorming van het premieaanbod opnieuw meer de focus op moeten leggen. Het heeft geen zin om premies te hebben als mensen de weg ernaartoe niet vinden.

De website energiesparen.be kent de laatste zes jaar een zeer stabiel gebruiksprofiel van jaarlijks ongeveer 1,2 miljoen gebruikers. Ik merk op dat vooral op het ogenblik dat er veel wijzigt qua premieaanbod, de website meer bezoekers trekt. De premiewijzigingen zullen dus ook hier ongetwijfeld voor meer websitebezoek en ook tot meer energiebesparende investeringen leiden. Inzake communicatie steek ik ook de hand uit naar de professionelen in de bouwsector. Zij zijn in eerste instantie het aanspreekpunt voor de burger die energiebesparende investeringen overweegt. We verwachten van hen dat ze snel alle correcte informatie aanbieden aan hun klanten en hen zo vlot mogelijk op weg helpen om de premies ook effectief aan te vragen.

De belastingvermindering voor dakisolatie blijft nog minstens ongewijzigd tot eind 2016. Tijdens de begrotingsbesprekingen over twee weken zult u merken dat in het budget van de energieleningen, die werden opgetrokken van 15 miljoen euro in 2015 tot 30 miljoen euro, een extra verhoging met 25 miljoen euro zal zitten vanaf 2016. We merken dat het voor mensen een heel laagdrempelige manier is om toch investeringen in energie-efficiëntie te doen. Waar er federaal nog een onderbenutting was, niet al het geld van de energielening werd dus opgebruikt, zitten wij op één jaar tijd al met een verdubbeling en komt er volgend jaar nog eens 25 miljoen euro bij. We merken immers dat er een duidelijke nood is op de markt: mensen willen daarvoor niet naar een bank gaan, maar willen bij de overheid aankloppen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Hebt u een verklaring voor wat in het rapport staat van het Vlaams Energieagentschap (VEA), dat blijkbaar georganiseerd is door TNS? We gaan erop achteruit in vergelijking met 2013. In 2013 wist 70 procent van de mensen dat er premies waren, nu slechts 53 procent. Verder staat ook hoeveel procent van die mensen de premies dan ook gebruiken. Nadat ik de vermenigvuldiging van de twee heb gedaan, kom ik uit op 30 procent die in 2013 een premie heeft aangevraagd en 20 procent in 2015. Ik weet ook niet welke conclusie we daaruit moeten trekken. Komt dit doordat ze toch nog te weinig gekend zijn? Denken de mensen dat de premies eindig zijn? Of vinden de mensen dat het energieverbruik wat gedaald is tegenover voorgaande jaren waardoor ze minder inspanningen menen te moeten doen? Ik weet het niet, maar hebt u hierop een nuttig antwoord?

Als ik het goed begrijp, zult u de belastingvermindering voor de dakisolatie nog toepassen voor het gehele jaar 2016? En daarna zult u nog zien.

Dat is mijn vraag, minister: nog zeker tot eind 2016?

Minister Annemie Turtelboom: Ja.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De kwestie van de energiebesparing is hier al vaker de revue gepasseerd en dat zal de komende maanden en jaren niet anders zijn. Er zijn zeker goede dingen gebeurd, dat zal ik niet ontkennen, maar ik mis toch voor een stuk een gecoördineerde aanpak. Vaak hebben mensen wel de intentie om aan energiebesparing te doen, maar weten ze niet goed waar te beginnen. Ze

zouden eigenlijk al een idee moeten hebben en daarvoor zouden ze terecht moeten kunnen bij een instantie, een organisatie, een overheidsinstelling. Ik mis die gecoördineerde aanpak zeker bij de sociaal kwetsbaren. Ik zie nog heel veel verspilling, niet omdat die mensen willen verspillen, maar vaak omdat ze niet weten van welk hout pijlen maken op het vlak van de energiebesparing.

U merkte terecht op, minister, dat het laaghangend fruit al weg is. Dingen die makkelijk te doen zijn, zullen al gebeurd zijn. De uitdaging is nu om het hooghangend fruit, de moeilijkere dossiers, aan te pakken. Ik zie niet echt veel evolutie als we op deze manier verder gaan. Hoe gaat u dat doen? Ik weet dat u een initiatief hebt genomen. U hebt ook heel veel dingen aangekondigd, maar ik zie weinig vooruitgang.

Mijn volgende vraag is misschien wat delicates, maar ik stel ze toch. In het Klimaatfonds zit er heel wat geld. Ik begrijp dat het moeilijk is om aan dat geld te komen. Ik begrijp ook dat een aantal middelen gereserveerd zijn om grote bedrijven te helpen om 'aan energiebesparing te doen'. Maar ook elk kilowattuur dat gewone burgers uitsparen, is natuurlijk een even belangrijk kilowattuur. Ik zou daarom willen voorstellen om meer middelen uit het Klimaatfonds aan te wenden om aan energiebesparing te doen.

U zegt dat u in 25 miljoen euro extra zult voorzien voor de energielening. Ik steun dat natuurlijk wel, maar in de begroting en de budgetten zie ik heel weinig geld voor al de rest, voor andere zaken die tot energiebesparing zullen leiden. Deze discussie zullen we de komende weken en maanden ten gronde voeren. Ik zal er nu niet dieper op ingaan, maar ik wil er u al op wijzen dat ik dat dan wel zal doen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, de minister levert op verschillende sporen heel goed werk. De richting van het beleid, namelijk samenwerken met partners, is ook goed. De minister verwees onder meer naar mensen uit de bouwsector.

Het lijkt mij ook heel nuttig, minister, om te bekijken wat er samen met lokale besturen kan gebeuren. U werkt samen met de netbeheerders voor de uitvoering van het REG-beleid. En u werkt onrechtstreeks samen met de lokale besturen via de energielening, maar de lokale besturen zijn het loket dat het dichtste bij de bevolking staat. Voor bouwvergunningen en dergelijke gaan de mensen ook eerst langs bij de lokale besturen. Ik denk dat we dat loket momenteel nog wat onderbenutten. Ik denk dat we ons beleid inzake energiebesparing op die manier zouden kunnen versterken.

In het verleden was het zo, en dat gebeurt in sommige gemeenten nog altijd, dat er nog gemeentelijke premies werden uitgedeeld bovenop de Vlaamse premies via de netbeheerder en bovenop de belastingverminderingen. Dat lijkt me een weinig nuttige invulling van de gemeentelijke bevoegdheden, maar de gemeente als loket, als communicatiekanaal, is wel heel belangrijk om mensen te bereiken die we vandaag nog te weinig bereiken met onze beleidsmaatregelen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: We merken inderdaad dat de aanvragen voor een aantal premies afnemen. Sociologen zeggen altijd dat dat te maken heeft met de gewinning. Op een bepaald ogenblik treedt die gewinning op. Omdat de premie altijd dezelfde is, wordt er minder over gecommuniceerd en wordt die minder bekend.

We hebben het al vaker in de commissie over de energieleningen gehad. Ik heb al een paar keer gezegd dat ik daar bewust heel veel over spreek, gewoon om de

lening onder de aandacht te brengen en in de aandacht te houden, en om op die manier te zorgen voor een communicatie met de burgers.

Mijnheer Bothuyne, ik vind uw suggestie om de lokale besturen hier meer bij te betrekken zeer terecht. We moeten dat bij de premies doen. Bij de leningen doen we dat ook. Maar daar is het nog net het niveau erboven. Vaak gebeurt het via een intercommunale, die zes, zeven of tien gemeenten ordent. Het beste zou zijn om het aan het loket van het gemeentehuis te krijgen. We denken daarover na. Hoe zullen we, als de premie hervormd zal zijn, onze communicatie naar burgermeesters en schepenen verduidelijken en pakketten aanbieden waarmee zij hun burgers kunnen informeren? Het gaat om een vorm van dienstverlening van de lokale overheid naar de burgers.

We merken het bij de premies. Wanneer wordt de website van het VEA aangeklikt? Ofwel als het gaat over energie sparen, ofwel als er een hervorming is, ofwel als het ergens in de media is gekomen. Als er een communicatie gebeurt over de premies, zien wij bij manier van spreken zes maanden later bij de aanvraag van de premies een effect. Er is een heel duidelijk verband tussen beide. Maar we merken dat de communicatie over de premies nog te weinig bekend is.

En er is ook de gewenning. Te weinig bekend en de gewenning: op die twee moeten we werken. De premies zijn er. Ze geven goede rendementen, ook voor de mensen, en ze geven een veel hogere levenskwaliteit. We merken dat er knopen zitten bij de ontzorging. Daar kunnen de lokale besturen echt bij helpen.

Wat de kwetsbare groepen betreft, weet u dat wij bezig zijn met een energie-armoedeplan. Dat zou eind dit jaar klaar moeten zijn. Daarin zullen een aantal maatregelen zitten. Ondertussen hebben we al een aantal zaken gedaan. Er zijn de energieleningen voor kwetsbare groepen, die aan 0 procent lenen. We hebben daarin de huishoudelijke toestellen met een zuinig verbruik opgenomen. Met de energiesnoeiers hebben we ervoor gezorgd dat ze meer zelf het materiaal zullen plaatsen. Op die manier hebben we niet alleen maatregelen op papier, maar ook daden.

Voor de kwetsbare groepen hebben we dus al een aantal zaken gedaan, maar ik ben ervan overtuigd dat we daarin zeker nog meer moeten doen. Voor hen is het percentage van de energiefactuur in de rekening veel groter. Daarom hebben we bij de heffing een categorie 25 euro ingevoerd. Het is de eerste keer dat we in Vlaanderen een extra korting geven voor de kwetsbare groepen. Dat is een heel bewuste keuze. Het gaat om 11 procent van de gezinnen. Op die manier worden zij geholpen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u voor het antwoord. De gewenning speelt daarin zeker een rol. We zien dat het aantal premieaanvragen vorig jaar gedaald is in vergelijking met het jaar daarvoor. Soms zegt de bevolking dat we niet altijd te veel moeten willen veranderen. Maar misschien moeten we af en toe toch eens wat meer veranderen. Daardoor zullen de mensen die gewenning niet hebben. Ik hoop ook dat het een aanleiding kan zijn om ons eens af te vragen of een aantal premies die nu worden gegeven voor een aantal items nog nuttig zijn en of andere premies misschien beter kunnen. Die discussie wil ik ook graag openen.

Het idee van de heer Bothuyne is zeer terecht. We kunnen zelfs een stap verder gaan. Heel wat OCMW's hebben een cel Energie. De mensen die naar het OCMW komen, kunnen daar hun specifieke vragen stellen. Je zou die cellen daar ook in kunnen betrekken, om zo te komen tot een soort uniek loket, een energiepunt in de gemeente, waar dan niet alleen de Vlaamse energielening op een IT-vriendelijke manier wordt gepromoot of afgehandeld, maar waar ook de energiepremies

kunnen worden afgehandeld. Als je de aanvraag rechtstreeks bij de DNB zou indienen, of al over de gemeente met dezelfde formulieren, kan dit IT-matig geen probleem zijn.

Ik blijf erbij dat we nog meer zullen moeten communiceren. We hebben er het afgelopen jaar enorm veel over gepraat in de commissie. Maar de cijfers die uitwijzen dat we erop achteruitgaan, hebben mij toch verrast.

Minister Annemie Turtelboom: Daarom zijn we met de hervorming bezig. U zegt dat we ons moeten afvragen of bepaalde categorieën er nog moeten in blijven en of we meer moeten inzetten op totaalrenovatie omdat daar een nood aan is, om mensen op die manier veel meer een totaalpakket te kunnen aanbieden. Ook over de communicatie zijn we het eens. Daarom zijn we inderdaad met die hervorming bezig. Niet alles daalt. Bepaalde premies, zoals de combipremies, bevinden zich duidelijk in een stijgende lijn.

U hebt gelijk, de daling is heel klein. Maar een gewenning is voelbaar. We moeten de markt opnieuw een push geven. We moeten veel meer inzetten op de stijging van het comfort en de woonkwaliteit die er het gevolg van zijn. Uiteraard is er de factuur, maar er is ook de woonkwaliteit. We merken dat dat een van de zaken is die de mensen vaak nog belangrijker vinden dan de factuur zelf.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de noodzaak aan nieuwe technologieën en energieopslag – 332 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, een maand of zes geleden – en ik kijk nu even naar de heren Bothuyne en Schiltz – hebben wij een poging ondernomen om te komen tot een tekst over hoe wij staan ten overstaan van de Europese visie op energie, omdat we wisten dat de Europese commissaris voor Energie zijn toer door Europa aan het doen was. Hij was vragende partij om met alle mogelijke betrokken stakeholders een gesprek te hebben.

Ik heb toen een aanzet gegeven tot een tekst, maar het is, denk ik, daarbij gebleven. Ik weet niet of er vanuit de commissie iets is vertrokken naar die commissaris. Mijn verrassing was dan ook groot toen ik in de media las dat die commissaris is langsgekomen om samen met de federale minister van Energie te gaan kijken naar de installaties 1 en 2 in Coe en te discussiëren over de vraag of er nog een Coe 3 moest worden bijgeplaatst, om zo het vermogen op te voeren van 1200 naar 1800 megawatt. Er werd ook gediscussieerd over het energie-eiland iLand op de Noordzee, enzovoort. Minister, als ik het goed heb gelezen, was u niet aanwezig bij die gesprekken met eurocommissaris Maroš Šefcovic.

Alle cijfers kloppen. Het huidige flexibele vermogen volstaat niet voor wat we in de toekomst nodig zullen hebben. De huidige 7 gigawatt zullen moeten worden uitgebreid tot 12 gigawatt. Enkel de uitbreiding van Coe is onvoldoende. De investeerders van Coe willen uiteraard garanties voor tien tot vijftien jaar, voor een tegemoetkoming voor het feit dat ze zorgen voor die flexibiliteit. We hebben dat ook gezien met het energie-atol iLand. Maar dat brengt een maatschappelijke kost mee, die we dan weer moeten doorrekenen in de energiekost. Dat zal dan vermoedelijk gebeuren via het transportnet.

Dergelijke investeringsplannen situeren zich – of het nu over Coo 3 gaat of over iLand – op het federale niveau, maar ze hebben, als het over kostprijs gaat, ook een impact op de gezinnen en op de distributienetten. Ik zou verwachten dat die discussie thuishoort in een globale visie op energie, in het energiepact.

Minister, kan en moet Vlaanderen volgens u een rol spelen in het creëren van voldoende energieopslag en demand-side-management om zo een oplossing te bieden voor de flexibiliteitsbehoeften van ons distributienet? Wij gaan ervan uit dat dergelijke plannen deel uitmaken van de energievisie en het energiepact. Ik veronderstel dat u daaraan begonnen bent. Heeft de federale minister van Energie u op de hoogte gebracht van het bezoek van de eurocommissaris? Ik vind dat bizar. Het was de Europese visie dat alle stakeholders daarbij zouden worden betrokken, maar ik zie dat niet gebeuren. Is de oefening gemaakt om de geplande investeringen in Coo af te wegen ten aanzien van andere alternatieven? Het is natuurlijk wel leuk dat men op federaal niveau nadenkt over een Coo 3. Het iLand-project is ondertussen vakkundig afgeschoten. Maar nadenken over Coo 3 heeft toch repercussies? Er zijn toch nog andere alternatieve oplossingen, die dan weliswaar op het regionale of gewestelijke niveau moeten gebeuren? Is die oefening gemaakt?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Geachte leden, de opslag van elektriciteit zal inderdaad belangrijker tot zelfs noodzakelijk worden om de flexibiliteitsbehoeften van het energiesysteem te helpen opvangen en zo vraag en aanbod in balans te houden, alsook om technische netproblemen zoals congestie beter te helpen oplossen. De Vlaamse bevoegdheden ter zake zijn belangrijk op het vlak van de aanbodzijde. Dan gaat het met name over de uitbouw van de decentrale energieproductie, dus groene stroom en warmte-krachtkoppeling (wkk), en het plaatsen van batterijen. Ze zijn ook belangrijk op het vlak van de vraagzijde. Dan gaat het met name over het bevorderen van energie-efficiëntie en het reguleren van het Vlaamse distributienet en het plaatselijke vervoersnet. Andere belangrijke bevoegdheden zoals de bevoorradingszekerheid en het reguleren van het transmissienet zijn federaal.

Ik wil ook meegeven dat flexibiliteit op het distributienet reeds vandaag bestaat bij bedrijven en productiecentrales aangesloten op de hogere spanningsniveaus van het distributienet. Zo contracteert de netbeheerder Elia bijvoorbeeld voor zijn producten 'tertiaire reserve' en 'strategische reserve' flexibiliteit bij net-gebruikers, al dan niet via aggregatoren, ook op het distributienet, en hebben diverse leveranciers flexibele contracten met hun grotere klanten aangesloten op het distributienet en het plaatselijke vervoersnet van elektriciteit. Die flexibiliteit wordt gerealiseerd door wkk's, vraagzijdebeheer, noodgeneratoren en andere zaken. De vraag is dus niet óf Vlaanderen een rol kán spelen, maar hoe Vlaanderen een rol zál spelen. Flexibiliteit op het distributienet is immers reeds een feit en zal alleen maar toenemen door de opkomst van nieuwe technologieën, meer interessante businesscases voor commerciële partijen, grotere noden in het systeem en nieuwe Europese regelgeving, zoals de netwerkcodes.

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) bereidt een advies voor over het regelgevend kader inzake flexibiliteit, alsook met betrekking tot de opslagmogelijkheden, de afschakelregeling voor decentrale productie-eenheden, demand-side management et cetera. Hij toetst dat af met de federale regulator en de andere regionale regulatoren. Het reglementair kader mag geen belemmering vormen voor flexibiliteit en de introductie van nieuwe technologieën en marktpartijen, maar moet wel blijvend garanties inbouwen voor de bescherming van de rechten van de netgebruiker, net als de principes om een concurrentiële energiemarkt te faciliteren en de netbeheerder de instrumenten te laten om de operationele veiligheid van het net te garanderen.

U hebt het waarschijnlijk al gelezen: in mijn beleidsbrief staat duidelijk dat nieuwe energiediensten zoals flexibilisering van het net en opslag en vraag- en aanbodsturing moeten worden gefaciliteerd en geregeld. Een duidelijk beleidskader zal worden opgezet om duidelijk te maken wie welke taken mag uitvoeren en welke nieuwe diensten mag leveren tegen welke condities.

Meer algemeen vereisen de flexibiliteitsbehoeften van ons elektriciteitsnetwerk dus toekomstgerichte afspraken tussen de diverse overheden en tal van stakeholders. Het Vlaamse regeerakkoord voor 2014-2019 beklemtoont op dat vlak de nood aan een breder gedragen langetermijnenergievisie. Een breed gedragen langetermijnenergievisie kan uitmonden in een energiepact tussen de diverse overheden en tal van stakeholders. Voor het Vlaamse Gewest zal een dergelijk energiepact van groot belang zijn voor de beleidsdoelstellingen inzake energie-efficiëntie, de hernieuwbare energieproductie, de versterking van de interconnecties, innovatieve oplossingen voor energieopslag en de energienorm. Zoals ik twee weken geleden al zei, wacht ik daarvoor niet op de federale overheid. Ik denk dat we zelf onze eigen visie moeten uitwerken. Hopelijk kunnen we dan ook snel naar een pact gaan met alle gewesten en gemeenschappen.

Gezien de grootte en de ligging van de geplande investeringen in Coö betreft het hier bevoegdheden van respectievelijk het federale beleidsniveau en het Waalse Gewest.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We zijn uiteraard zeer ongeduldig wat het opstarten van de energievisie en het energiepact betreft. Kunt u daar al iets meer over zeggen? Wanneer zult u dat opstarten, en hoe? Was u op de hoogte van het bezoek van Maroš Šefcovic, de Europese commissaris bevoegd voor het energiebeleid? Was u daar ook bij, of werd u ter zake eventjes aan de zijlijn geplaatst?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: U weet dat we vorige keer hebben gesproken over de energievisie. We zullen ook zo snel mogelijk met dat plan van aanpak naar het parlement komen, uiteraard met respect voor de resolutie die er is.

Ja, ik was op de hoogte van het bezoek van de Europese commissaris. Ik was ook uitgenodigd, maar dat paste gewoon niet in mijn agenda. Het is vrij ver rijden. Ik heb echter regelmatig contact met hem. Na mijn en zijn aantreden hebben we een bilateraal gesprek gehad over de visie op energie. Onze kabinetten hebben ook regelmatig contact met elkaar. Coö is echter twee uur rijden van Brussel, dus dat was een tijdsvreter. Gewoon om praktische redenen was dat niet mogelijk in mijn agenda.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik stelde die laatste vraag omdat we in een andere commissie dezelfde discussie hebben gehad. Ik denk dat collega Bothuyne daar ook bij was. We zijn er vooral bezorgd over dat de Vlaamse bezorgdheden ook zouden worden overgemaakt aan de Europese commissaris. Europese commissarissen zijn immers nogal vaak geneigd om te kijken naar de entiteit waarmee ze praten. Voor hen is dat België, maar er kunnen soms duidelijke verschillen zijn qua behoeften en vragen tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië. We dringen er dus heel sterk op aan dat wij ook heel duidelijk onze stem laten horen. Anders krijg je soms een draak van een verhaal vanuit Europa, dat niets met onze energievisie te maken blijkt te hebben. De impact ter zake van Vlaanderen is dus ook heel belangrijk.

Minister Annemie Turtelboom: Om die reden doen we dat ook rechtstreeks.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Matthias Diependaele aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Benelux-verklaring over alternatieve brandstoffen – 346 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, geachte leden, minister, deze vraag werd ingediend in tempore non suspecto, maar ze toont wel aan dat we wél akkoorden kunnen sluiten die daadwerkelijk afgeronde akkoorden zijn. Het gaat dan over de alternatieve brandstoffen. Ik zal niet heel de vraag voorlezen. Het gaat erom dat men binnen de Benelux afspraken heeft gemaakt over het uitrollen van voorzieningspunten voor allerlei soorten alternatieve brandstoffen. Het gaat om oplaadpunten voor elektrische voertuigen en tankpunten voor aardgas of waterstof.

Minister, binnenkort zullen experts uit de drie landen onderling kennismaken en goede praktijken uitwisselen om die infrastructuur uit te werken. Het initiatief past binnen de Europese richtlijn met betrekking tot de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, waarvan ook uw conceptnota 'Clean Power for Transport' een rechtstreeks gevolg is. Met deze overeenkomst zouden we eigenlijk de trendsetter in Europa zijn. We zijn de eersten die grensoverschrijdend initiatieven nemen. De Europese Commissie staat daar natuurlijk volledig achter. De uiteindelijke doelstelling van het grotere plaatje is natuurlijk dat men minder olieafhankelijk zou worden.

Minister, hoe sluit dit aan bij de conceptnota? Welk verder verloop zal de Benelux-werkgroep 'Alternatief Vervoer' kennen? Wat zijn de verdere stappen die u zet? Europa is alvast een groot voorstander, maar ziet u ook mogelijkheden om eventueel Europese middelen binnen te halen? Dat is immers natuurlijk de vraag die u ook als minister van Begroting interesseert. Meestal is het zo dat Europa één voorwaarde heeft, namelijk dat men grensoverschrijdend moet samenwerken. In dit geval is dat zo, dus het zou leuk zijn mocht daar ook geld aan vasthangen.

Vlaanderen kent een specifieke context als het op milieuvriendelijk vervoer aankomt. Zo lopen we achter op Nederland wat het aanbod van laadpunten voor elektrische wagens en cng-tankstations (compressed natural gas) betreft, maar we hebben wel de ideale context, met veel verplaatsingen in een stedelijke omgeving en een uitgebreid netwerk van aardgasleidingen. Daarnaast is er ook een belangrijke cluster met betrekking tot waterstoftechnologie, trouwens ook voor een groot deel in samenwerking met Nederland. Dat is de Interregcluster. Hoe zal de specifieke Vlaamse context in de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen worden 'bewaakt'?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Ik heb evenzeer in tempore non suspecto op die persconferentie gezegd: we hebben nu een akkoord binnen de Benelux, nu nog een akkoord binnen België. Dat was echter ook lang voor er sprake was van andere animositeiten. *(Gelach)*

De Benelux-aanbeveling schrijft zich in in het proces dat door onder meer de Europese richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober

2014 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen op gang werd gebracht. Dat is dus de CPT-richtlijn (Clean Power for Transport). Ze is in die mate complementair met de richtlijn dat de Benelux-landen zich ertoe verbinden om bij de uitwerking van hun nationaal actieplan met elkaar te overleggen, goede beleidsvoorbeelden uit te wisselen en ernaar te streven dat de uitgebouwde infrastructuur ervoor zorgt dat er een Benelux-corridor voor duurzame brandstoffen ontstaat, waardoor gebruikers vlot doorheen de hele Benelux kunnen rijden. De afstemming met de andere gewesten in België en de andere Benelux-landen is een uitdrukkelijke doelstelling van de conceptnota 'Clean Power for Transport', die de Vlaamse Regering op mijn voorstel op 18 september 2015 goedkeurde.

Er wordt op Benelux-niveau een administratieve werkgroep ingesteld, waarin beleidsvoorstellen voor de verschillende alternatieve transportbrandstoffen worden gecoördineerd en waarin beleidsmaatregelen worden uitgewisseld. Aangezien de samenwerking recent werd ondertekend, is het Secretariaat-Generaal van de Benelux, in overleg met onder meer het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), de eerste vergadering aan het voorbereiden. De bedoeling is om de nationale actieplannen, die in november 2016 aan de Europese Commissie zullen worden bezorgd, maximaal onderling op elkaar af te stemmen. Op Belgisch niveau is gevraagd om de actieplannen uit te wisselen tegen eind november. Ik zal dus in uitvoering van de conceptnota mijn actieplan voorleggen aan de Vlaamse Regering tegen het eind van dit jaar zodat er niet alleen een conceptnota is maar ook een actieplan.

De Europese Commissie was inderdaad op de ondertekening vertegenwoordigd en toonde zich voorstander van de aanbeveling. Het past ook in het streven van de Europese Commissie in het kader van de energie-unie om meer naar regionale – 'regionaal' in de Europese betekenis van het woord, dus meerdere lidstaten – te gaan inzake energiebeleid.

De vertegenwoordiger van de Europese Commissie duidde op de conferentie ook op het voornemen van de Commissie om bij de besteding van Europese middelen rekening te houden met de doelstellingen en maatregelen in de nationale actieplannen. Als het gaat over middelen die worden vrijgemaakt voor investeringen in de TEN-T-infrastructuur (Trans-Europees Netwerk voor Transport), wordt vaak gekeken naar de mate waarin deze infrastructuur grensoverschrijdend afgestemd is en vervoerscorridors voor alternatieve brandstoffen in de EU mogelijk maakt.

Het klopt dat Nederland momenteel voorloopt op het vlak van elektrische mobiliteit, maar we hebben recent een aantal belangrijke stappen gezet. Mijn administratie zal vertegenwoordigd zijn in de Benelux-werkgroep en op die manier de werkzaamheden van nabij kunnen volgen.

Er is ook Europese steun. Ik was aanwezig bij de start van de bouw van het eerste waterstoftankstation. Daar waren Europese middelen bij betrokken. We zijn samen met een aantal potentiële investeerders in waterstoftankstations aan het kijken op welke manier we een beroep kunnen doen op het plan-Juncker of op de Europese Investeringsbank voor Europese investeringen. We zijn daar dus vrij intensief mee bezig. Europa is altijd op zoek naar interessante projecten op dat vlak. Op dit moment loopt dat goed.

Ik heb nog een afsluitende bemerking. We hebben heel lang het debat gevoerd of we eerst laadinfrastructuur moesten hebben of eerst wagens, de discussie van de kip of het ei. De Vlaamse Regering heeft er nu voor gekozen om de twee tegelijkertijd te doen: én via de vergroening van de verkeersfiscaliteit zorgen dat er voldoende wagens op de markt zijn, én werken via laadinfrastructuur. Als je alleen werkt op laadinfrastructuur en de verkeersfiscaliteit niet stuurt in de

richting van de wagens, dan krijg je wat er is gebeurd met het waterstof-tankstation in Sint-Pieters-Leeuw, dat er een paar jaar heeft gestaan en dan is gesloten omdat er te weinig auto's naartoe kwamen. Daarom werken we op de twee sporen. Dat is de beste manier om echt vooruit te gaan.

Uit alle onderzoek blijkt dat zodra je een kritische massa wagens op de markt hebt, men niet bijzonder extra steun vraagt. Dan gaat het vaak om concessies voor plaatsen om laadpalen of tankstations te plaatsen. Men kan het dan vaak met een minimale steun vanuit de overheid omdat vraag en aanbod dan op elkaar afgestemd zijn. Dat is de reden waarom we op de twee manieren werken.

We kijken uiteraard naar Europa. Er is een Vlaming die vanuit Europa heel nauw de projecten in Vlaanderen opvolgt.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Dank u wel voor het antwoord. Ik heb alleen maar positieve commentaar. Wat betreft de kip en het ei, ben ik het ermee eens dat je de twee moet doen, het kan niet anders. Het ene volgt niet automatisch uit het andere. Het is een mentaliteit die we moeten veranderen. Dat heeft wel wat meer ondersteuning nodig.

U hebt zelf aangehaald dat het gebruiksgemak van die voertuigen omhoog moet. Mensen kopen een auto met in hun achterhoofd waarvoor ze die auto maximaal gaan gebruiken. Mensen willen bijvoorbeeld op reis gaan met hun auto en dan kopen ze een auto waarmee ze dat kunnen doen. Zo laat je ook een trekhaak op je auto installeren, niet om elke dag met een aanhangwagen te rijden maar misschien maar een of twee keer per jaar. Je moet er dus voor zorgen dat dat gebruiksgemak, ook om op reis te gaan, aanwezig is.

Over het actieplan dat er komt tegen het einde van dit jaar, zullen we zeker nog verder discuten.

Ik heb begrepen dat niet het akkoord zelf Europese steun krijgt, maar wel de concrete onderliggende acties. Dat is zeer positief.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb enkele kleine bemerkingen. Ik wil een pleidooi houden voor onze Vlaamse onderzoeksinstituten die nogal eens uitmuntend uit de hoek kunnen komen. Ik zou er hen zeker bij betrekken. Ik neem aan dat het ook de bedoeling is om de Vlaamse onderzoeksinstituten te betrekken bij dit plan.

Wat betreft het gebruiksgemak van de wagen, ben ik het eens met wat collega Diependaele zegt. Ik weet niet hoe je dat als overheid kunt faciliteren, maar het is een uitdaging om erover na te denken dat als mensen uitkijken naar een nieuwe wagen, de wagens met alternatieve brandstoffen ook mee in de etalage staan. Nu moet je die heel ver gaan zoeken als je zo'n wagen wilt kopen. Momenteel is er nog te weinig laadinfrastructuur aanwezig. Maar als je de kip en het ei samen wilt ontwikkelen, zoals ik u hoor zeggen, wat ook de enige juiste keuze is, dan is het zeker nodig dat dat soort wagens mee in de etalage staat in folders en in showrooms. Nogmaals, het is niet aan de overheid om daar concreet voor te zorgen, maar misschien wel om te faciliteren. Anders heb je laadinfrastructuur zonder wagens, en dat zou heel jammer zijn.

Ik heb nog een detailvraag. Heel lang was LPG een groene brandstof. LPG is een afvalproduct uit olieraffinage. Op die manier wordt dat nuttig gevaloriseerd. LPG is helemaal afwezig in dit actieplan. Is daar een reden voor? Die laadinfrastructuur is er wel. Daar zou ik graag wat meer uitleg over hebben.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Waarom is het Benelux-niveau interessant? Als je laadinfrastructuur plaatst, moet je rekening houden met de grensgebieden. Het heeft geen zin om juist aan de andere kant van de Vlaams-Nederlandse of Vlaams-Duitse grens een waterstoftankstation te zetten. Die samenwerking is dus van belang om te weten waar er infrastructuur is en te zorgen dat er een spreiding is. Dat mag je niet alleen op je grondgebied bekijken.

U weet dat we voor LPG in de fiscaliteit een bevoordeling hebben. Voor mij is dat een tussentechnologie. CNG bijvoorbeeld stoot 95 procent minder fijn stof uit dan diesel, maar het blijft wel een fossiele brandstof. Je moet een onderscheid maken met de technologieën die je wilt verminderen, de ontdieseling. We willen in onze vergroening die trend van diesel naar benzine voortzetten, die geleidelijk aan is ingezet en een paar jaar bezig is. Dan heb je tussencategorieën die het haalbaar en betaalbaar maken voor mensen om met een properdere wagen te rijden. Ik denk bijvoorbeeld aan CNG en LPG, maar die zijn nog niet zero-emissie. Daarom werk ik in drie categorieën: wat je echt wilt penaliseren, wat je ziet als tijdelijke transitie-infrastructuur die je mogelijk moet maken omdat die wagens properder zijn dan diesel en benzine en betaalbaarder zijn dan de derde categorie, elektrische en waterstofwagens. De prijs van een dergelijke wagen ligt vaak 10.000 tot 15.000 euro hoger dan van een andere wagen. Bij CNG is dat ongeveer 2000 euro, waardoor je veel properder rijdt dan benzine maar het ook betaalbaar is voor de mensen.

De onderzoeksinstellingen betrekken we heel sterk bij alles omdat dat van belang is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.